

איך מנעה מחלתו של מנהיג את השגתו

כאשר יולוגיה של מנהיגות

עימות זה הוליד בו דלקת-עצבים (נויריטיס), שהצריכה תקופת הבראה והחרימה ממושכות בברמודה ובאנגליה. אם הפרישות וההעדויות הממושכות שלו בי אותה תקופה היו בעלות רקע פסיכוסומטי, מאטי, התגלו גם שתי אפיונות נוספות שחשפו את קיומה של מחלה אורגנית. בתחילת שנת 1905 נותח וילסון, על-פי אחת הגירסות היה זה ניתוח-שבר. גירסה אחרת, זו של רופאו האישי: היה זה ניתוח-טחורים. שטיפה-הדם שמהם סבל וילסון הראייה בעינו השמאלית, שבגללם נועץ בד"ר שוויניץ בחודש מאי 1906, היוו בסיס רציני לאבחנה שנוקם חסר-יתקנה כבר נגרמו למערכת-העורקים שלו.

רופא אחר, שבדק את וילסון באותה עת, ד"ר סטנגל, קבע אבחנה אופטימית יותר, גרס כי הפגיעה בעורקים היא בעלת אופי מתון, ואין שום איבתון של התפשטות המחלה. "דריש-שמעות מסוג זה", אומר יולסון בריאיון בספרו, "היא מוצדקת אם היא תורמת לאופטימיות של הפאצינט ומונעת נכות". מחלת הסתיידות-העורקים, שממנה סבל וילסון, היתה מסוג המחלות הניוטריות העלולות להיגרם כבר בתקופת ההגרות המוקדמת. היא נמצאת תמיד ב"התליך של התקדמות. השינויים שאובחנו אצל וילסון, בגיל הצעיר-חסרת של 49, למרות שהיו מינימאליים, לא יכלו להיפ"תר. לדעת לאטאנג, רק בהמלצה לתקופת-מנוחה של שלושה חודשים.

בעיקבות העימות שהיה לו כנשיאה של אוניברסיטת פרינסטון, נענה וילסון להצעה להיכנס לחיים הפוליטיים מטעם המפלגה הדמוקרטית. הוא נבחר תחילה כמושלגה של ניו-ג'רסי ואחר כך, בבחירות של 1912, נבחר כנשיא ארצות-הברית. ההערכה היא, שכאשר החל בכהונתו כי נשיא היה מצבו הגופני מעורר. הוא נחנך באינטלקט יוצא-דופן ובשליטה בלתי-רגילה במילה הכתובה והמדוברת. אז לא היה מי שיעריך זאת, אולם כיום, בהסתמך על בדיקת העבר הקליני שלו, ברור שבועמודו על סף הבית-הלכן נשאו כמה מתכונות מזגו של וילסון, כמו הסימנים המוקדמים של הסתיידות-העורקים, את זרעי ההרס. קובע לאטאנג, עבר מחקרו על וילסון: "בגלל אישיותו הרגילה והקפדנית, ועקרונותיו הדתיים והמוסריים הקשוחים, הישווה וילסון את ה"פשרה לכישלון, ואפילו לחטא. תכונה מסוג זה היא בבחינת מותרות בג'ונגל הפוליטי, שבו קשה לאדם להרשות לעצמו יושר מוחלט".

משאבת-קיבה וחרוכות

ר ילסון המיץ עמו לבית-הלכן את מיכשור הפואאי שליווה אותו בעבר, שכלל משאבת-קיבה לטיפול בבעיות-העי כול של ותובת-תופות משככות-כאבים, שבהן השתמש כנראה כדי להקל את כאביה-הראש וכאבי דלקת-העצבים, שמהם סבל.

ביום השבעתו כנשיא היתה אחותו של וילסון מעורבת בתאונת-דרכים, והרופא שטיפל בה עורר את התעניינותו של וילסון. חקירה העלתה ששמו של הרופא היה קרי גרייסון, וילסון ביקש שהוא ימונה כרופאו האישי בבית-הלכן וכעוררו לענייני חיליהם.

במשך 11 שנים עמד גרייסון במגע יומיומי עם וילסון, ועל-פי מסורת רופאי המשפחה הוא הפך גם ללידי טוב וליועץ אישי לנשיא. הוא לא הסתפק בטיפול בסימפטומים של המחלות שמהן סבל וילסון, אלא הדגיש שבפני הנשיא את הערך של החיים על-פי סדרים קבועים. מנוחה מספקת והתעמלות יומיומית. היה זה גרייסון שסילק ממחיצתו של הנשיא את משי-אבות-הקובה ואת תיבת הנישואים שלו, כיוון שהניח כבר אז — ארבעים שנה לפני שמדע הרפואה אישר זאת — של תרופות משככות-הכאב שנטל וילסון היתה השפעה מרעילה על תפקודו כליותו. למרות תחזיתו הקודרת של וירר מיצ'ל, היתה בריאותו של וודרו וילסון מניחה את הדעת בתקופת כהונתו הראשונה כי נשיא. בעת שנאבק נואשות כדי להותיר את ארצות-הברית מחוץ למלחמת-העולם ולשמור על מעמדה הניטרלי, כזה היה מצב בריאותו גם במהלך חלקה הראשון של תקופת-כהונתו השנייה.

לוב נוספה או הודעה כי מצבו של ראשי הממשלה משביע-רצון. ככל שהתארכו ימי האישוף, כך הפכו ההודעות מעודדות ומרגיעות יותר ויותר: "מ.מ.שביע רצון" הפך מצבו של בגין ל"טוב", אחר-כך ה"טובה ל"טוב-מאל" וממנו הפך ל"מצויין". ורק כששחרר מבית-החולים נמסר כי הוא סבל מדלקת בקרום-הלב.

הבעייה במיקרים מסוג זה היא, שאין בידי הציבור שום אמצעים המבטיחים קב" לת דיווח אובייקטיבי ומהימן על מצבם הבריאותי של מנהיגיו. האתיקה הרפואית ושכונת היפוקרטס מונעים מהרופאים למ"סור מידע מלא על תולדות מחלותיהם אולם ההיסטוריה שלטונית שפועלים רבות היה גורל אומות ומדינות מופקד בידיהם של אנשים שהיו בלתי-כשירים להנהיג אותן בשעות משבר בגלל מצבם הבריאותי.

לפני שהפך לשר-החוזן של ארצות-הברית, בשנת 1961, פירסם דין ראסק מאמר מעמיק בנושא זה. לא היו לו ספקות בקשר לכוח הגושאק בידיהם של מנהיגי מדינות, וכתוצאה מכך לסיכונים הגובים עים מהיותם בלתי-כשירים למלא את תפקידם. "הרשימה הבינלאומית של אותם שי נשאו באחריות גדולה בעת היותם חולים היא ארוכה, ויש החלטות, שבראות טובה היתה עשויה לכוונן בדרך שונה". אחת הפרשות ההיסטוריות הבולטות ב" יותר, המאשרות תופעה זו, היא פרשת וודרו וילסון, נשיאה 28יה של ארצות-הברית.

לחלות את הנכפות

ב חדרים וכאולמות של בתי-הספר לרפואה בפילדלפיה תלויים דיוקנוריהם של כמה מגדולי הרופאים של ארצות-הברית, אלה הם הרופאים שטיפלו באישי-ציבור ורבי-מדינה, שהשפיעו ב"שעתם על גורל ארצות-הברית. לימוד כמה מהמיקרים שהיו תחת השגחתם עשוי להעריך ניק הבנה טובה ועמוקה יותר של המאורי רעות שהתרחשו בתקופתם. בין אלה תופעל סים מקום-כבוד רופאים ידועים, כמו דה-שוויניץ וסילס וירר מיצ'ל, שנמנו עם רופאיו של וודרו וילסון.

דה-שוויניץ איבן כבר בשנת 1906, בעת שמלאו לו וילסון 50 שנה, שליקוי ריאה, שעליו התלונן וילסון, הוא תוצאה של ניוון עורקים. הוא יעץ לו לווילסון לפרוש מכל פעילות ולחיות כפנסיונר. וירר מיצ'ל, שבדק את וילסון בשנת 1913, הטיל ספק אם יוכל הנשיא האמריקאי להשלים את תקופת כהונתו הראשונה. אבל הדיאגנוזות של שני רופאים גדו" לים אלה הופרכו. וודרו וילסון הצליח לשמור על בריאות מתקבלת על הדעת עד להכרות שבייתה-הנשק במילחמת-העורלם הראשונה, בסוף שנת 1918. אלא שאז חלה הידרדרות מהירה במצב-בריאותו, שהפכה לא רק טרגדיה אישית, אלא גרמה לשואה בינלאומית. וילסון היה האיש שפעל יותר מכל אדם אחר למען השגת שביתת-הנשק ולכ"ריתת חוזה-השלום בתום מלחמת-העולם הראשונה — המוכר כחווה ורסאי — בין מעצמות ההסכמה המנצחות לבין גר"מניה המנוצחת. היסטוריונים רבים סבורים כיום שזרע מלחמת-העולם השנייה, הגדולה והגוראה שבמלחמות האנושות,

א ני בריא! אני בריא מאוד! ברוך השם, לא חסר לי כלום!" הכריז ראש-הממשלה, מנחם בגין, בעת שנשא השבוע נאומו מדיני בפני מרכז תנועת-החרות, וכאילו כדי לא להותיר ספק בלב חסידיו, שפרצו במחאות-כפיים סוערות לשמע הצהרתו זו, שב והכריז שוב ושוב: "אני בריא מאוד!"

בשבועות האחרונים, מאז נאלץ רופאו האישי של בגין, הפרופסור מרווין גוטמן, לצאת בהודעה רשמית, כי "מצב בריאו"תו של ראש-הממשלה הוא מצויין", וכי עד כמה שידוע לו ראש-הממשלה מתפקד כראוי, יוצא מנחם בגין מגדרו כדי להור"כח לכל עד כמה מצב-בריאותו תקין ושפיר. הוא מתדלל כלי-כך להמחיש זאת, עד שכמה ממקורביו הביעו לאחורנה דא"גה, ש"מרב מאמצים להוכיח שהוא בריא עלול בגין לחלות!"

מטוב למצויין - והלאה

מרות שהוא מצליח לא מעט במאמ"ציו אלה — העוקבים אחריו בימים הר"אחרונים מציינים כי הוא נראה מאושר ונמרץ מפי שהיה בארבעת החודשים הר"קודמים — נראה כי בגין מודע לספקנות הכללית הרווחת בציבור לגבי ההצהרות המרגיעות על מצב בריאותו.

ספקנות זו גברה דווקא קרב אותם שהיונו לנאמניו הפומביים האחרונים, ש"גילו בהם סימנים בלתי מעודדים ביותר, שאינם אופייניים לנאמניו בעבר. תופעות של כשל-לשון, עירבוב מיני, ניתוק ב"רצף המחשבות ובהקשר הלוגי שבמיבנה המישפטי, הן העדויות החיצוניות היח"דות, שעל פיהן ניתן ללמוד על השינוי שהתחולל בבגין בחודשים האחרונים. הן עומדות בסתירה להצהרות המרגיעות, הר"מוכרות את ההודעות הרפואיות שנמסרו לציבור אחרי שמנחם בגין אושפז, זמן קצר אחרי המהפך.

מיד עם האישוף בבית-החולים איכ"ר

